

МИНИСТЕРСТВО ОБРАЗОВАНИЯ И НАУКИ РЕСПУБЛИКИ БУРЯТИЯ
ГБОУ «Сорожская советская школа интернат среднего общего образования»

<p>«Согласовано» Председатель МО <u>Цыденова Д.Д.</u> <i>[подпись]</i> ФИО подпись Протокол № _____ от «<u>26</u>» <u>мая</u> 2022г.</p>	<p>«Согласовано» Заместитель директора по УМР <u>Балеева Т.Г.</u> <i>[подпись]</i> ФИО подпись «<u>26</u>» <u>мая</u> 2022г.</p>	<p>«Утверждено» директор ГБОУ «ССШИ» <u>Ниндалович З.У.</u> <i>[подпись]</i> ФИО подпись Приказ № <u>207/1</u> от «<u>26</u>» <u>мая</u> 2022г. М.П. «ССШИСО»</p>
---	---	--

Рабочая программа

по Бурятской литературе 10
предмет, класс и т.п.

Гомбоева Эркин Чамит-Доржиевна – учитель бурятского языка и литературы
Ф.И.О., должность

Рассмотрено на заседании
педагогического совета
протокол № 6
от «25» мая 2022 г.

2022 г.

ТАЙЛБАРЫ БЭШЭГ

«Буряад хэлэн» гэнэн курсын ажалай программа хадаа Россиин Федерациин хуралсалай Министерствын тогтоолнууд дээрэ үндэхэлжэ зохёогдоһон хуралсалай программа болоно:

- Федерального закона «Об образовании в Российской Федерации» от 29.12.2012 г;
- Закона Республики Бурятия от 13.12.2013 № 240-V «Об образовании в Республике Бурятия»;
- Закона Республики Бурятия от 10 июня 1992 г. №221-XII«О языках народов Республики Бурятия» (с изменениями и дополнениями);
- Федерального государственного стандарта основного общего образования (утвержден приказом Министерства образования и науки Российской Федерации от 17 декабря 2010 г. № 1897 «Об утверждении и введении в действие федерального государственного образовательного стандарта основного общего образования» (зарегистрирован в Минюсте России 6 февраля 2015 г., рег. номер 35915);
- приказа Министерства образования и науки Российской Федерации от 29.12.2014 г №1644 «О внесении изменений в приказ Министерства образования и науки Российской Федерации от 17 декабря 2010 г №1897 «Об утверждении федерального государственного стандарта основного общего образования»;
- приказа Министерства образования и науки Российской Федерации от 31.12.2015 № 1577 «О внесении изменений в федеральный государственный образовательный стандарт основного общего образования, утвержденный приказом Министерства образования и науки Российской Федерации от 17 декабря 2010 г. № 1897» (Зарегистрирован в Минюсте России 02.02.2016 № 40937);
- Федеральных перечней учебников на 2017/2018 учебный год (утверждены приказом Минобрнауки России от 31 марта 2014 г №253 (ред. от 08.06.2015)[с изменениями на 26 января 2016 года «Об утверждении федерального перечня учебников, рекомендуемых к использованию при реализации имеющих государственную аккредитацию образовательных программ начального общего, основного общего, среднего общего образования»](#));
- СанПиНа 2.4.2.2821-10 "Санитарно-эпидемиологические требования к условиям и организации обучения в общеобразовательных учреждениях"» (утверждены постановлением Главного государственного санитарного врача Российской Федерации от 29 декабря 2010 г. №189, зарегистрированным в Минюсте России 3 марта 2011 г., рег.номер 19983)
- Примерной основной образовательной программы основного общего образования протокол №1/15 от 08 апреля 2015 г;
- Основной образовательной программы основного общего образования ГБОУ «Сорокская сойотская школа интернат среднего общего образования»;
- Устава ГБОУ «Сорокская сойотская школа интернат среднего общего образования»;

Буряад хэлэнэй багшанарай, хумүүжүүлэгшэдэй урда табигдаха шухала **зорилгонууд**:

- ургажа ябаа залуу үетэндэ эрдэм болбосоролой үндэхэ хууриие гүнзэгыгөөр ба бата бэхээр үгэхэ;
- хурагшадые Буряад республикын гүрэнэй аман ба бэшгэй хэлэтэй болгохо;
- нийтын болон ажахын хэрэгтэ түрэлхи хэлээ хэрэглүүлжэ хургаха;

- арадайнгаа түүхэ, аман зохеолойнь баялиг, ёһо заншал, соёл болбосорол – эдэ бүгэдэндэ түшэглэн, тэдэниие хургажа, хугжөөжэ, хүмүүжүүлжэ, буряад үндэһэ яһатанай гүнзэгы мэдэрэл бүрилдүүлхэ.

Тус зорилгорнуудһаа дулдыдан, буряад хэлэ заажа байһан багшанарай урда иимэ шухала **эрилтэнууд** табигдана:

1. Нэн турүүн түрэлхи хэлэеэ заажа байһан багша хадаа өөрөө хэлэ бэшэгэй талаар үндэр хэмжээнэй эрдэм мэдэсэтэй, болбосорол ехэтэй, хэлэ бэшэгэй эрдэмэй, тэрэ тоодо буряад хэлэнэй саашанхи хүгжэлтын гол зорилгонуудыг гүнзэгыгөөр ойлгохо ёһотой;

2. Нурагшадай эрдэм мэдэсын эрилтэнүүдэй стандарт ба программа шудалжа, багша буряад хэлэ заалгыг тусэблэхэ;

3. Нурагсалай жэлэй эхиндэ багша класс бүхэндэ нурагшадай мэдэсэ шадабариин хэмжэээ элирүүлхэ зорилготойгоор хэдэн ондоо түхэлэй шалгалтын хүдэлмэринүүдыг дүүргүүлхэ: грамматическа даабаринуудтай диктантнуудыг, зохёолго ба найруулгануудыг бэшүүлжэ, тестнүүдыг дүүргүүлжэ, анкетэнүүдэй асуудалнуудта харюусуулжа болохо; аман шалгалта үнгэргэхэ; үзэгдэһэн темээр шалгалтын асуудалнуудта харюунуудыг шагнаха; хөөрөлдөө эмхидхэхэ болон бусад эдэ даабаринуудыг дүүргэлгын дүнгүүд нурагшадай мэдэсэ, шадабари, хүгжэлтыг гү, али программын эрилтэнүүдһээ гээгдэлхэ зүбөөр гэршэлдэг. Эндэһээ уламжалан, багша класс бүхэндэ нурагша бүхэнтэй нурагсалай жэл соо хэхэ ажалаа багсаан эмхидхэхэ.

4. Нурагша бүхэнэй эрдэм мэдэсын хэмжээн адли бэшэ, тиимэһээ хэшээлэй алишье шатада нурагшын мэдэсын хэмжээндэ тааруугаар даабаринуудыг дүүргүүлхэ.

5. Нурагшадые хургаха, хугжөөхэ, хүмүүжүүлхэ зорилгонууд түрэлхи хэлэнэй, уран зохёолой хэшээлнүүдтэ нягта холбоотойгоор элдэб онол аргуудтаар, жэшээлхэдэ: интегрированнэ аргаар гэхэ гү, али заагдажа байгаа предметүүд хоорондын харилсаанай аргаар бэлүүлэгдэхэ ушартай. Эндэ 2012 онуудта гараһан «Буряад хэлэнэй сахим нураха ном» (электронно ном) доторхи тон баян, хэрэгтэй материалнуудыг зүбөөр бэе бээтэйнэ тааруулан холбожо шадабал, багшанарташье, нурагшадташье нилээд аша үрэтэй ба һонирхолтой байха.

6. Хэлэлгын культура (соёл) дээшэлүүлхэ, гүнзэгырүүлхэ, зохёохы ба холбоо хэлэлгэ хүгжөөлгын хүдэлмэринүүдыг хэшээлэй алишье шатада хараалха, түсэблэхэ.

7. Нурагшадые хургалга, хүгжөөлгэ, хүмүүжүүлгын зорилгонуудыг сагай эрилтэдэ таарамаар бэлүүлхын тула, буряад хэлэ ба уран зохёол заажа байһан багшанар өөрынгөө эрдэм мэдэсыг, дүй дүршэлыг саг үргэлжэ дээшэлүүлжэ, методикодо, психологидо ба дидактикада бии боложо, хэблэгдэжэ байдаг эрдэмтэдэй, шэнэдхэгшэ багшанарай шэнжэлэлгын хүдэлмэринүүдыг, шэнэ дурадхалнуудыг ба түрүү дүй дүршэл үзэжэ, шүүмжэлжэ, ажал хүдэлмэридөө нэбтэрүүлжэ байха.

Буряад хэлэнэй, тэрэниие шэнжэлдэг эрдэм ухаанай хүгжэлтыг хараадаа абан, Россин эрдэм нурагсалай түсэбыг (учебный план) баримталан, мүнөө үедэ хэрэглэгдэдэг программын үндэһөөр «Буряад хэлэнэй» стандартта тааруулан, программа зохёогдобо.

№	Хэшээлэй сэдэб (жэлэй 1-дэхи хахад)	Сагай хубаари.	Шалгалта.	Түсэб.	Факт.
1	Оролто хэшээл.18-19 зуун жэлнүүдэй түрэл буряад уран зохёолой бүридэлгэ.	1			
2	Оюун ухаанай зохёолнууд.Үльгэрэй далай. Бисачи хүбүүн тухай зүйл. Данжила гэжэ нэрэтэй гэрэй эзэн тухай зүйл.	1			
3	Буряадай түүхэ бэшэгүүд.В.Юмсунов. Хориин 11 эсэгынуг изагуурай туужа.Д-Ж.Ломбо-Цыренов.Сэлэнгын монгол буряадуудай түүхэ.Ц.Сахаров.Баргажанай буряадуудай түүхэ бэшэг.				
4	20-дохи зуун жэлэй эхин үеын түрэл буряад уран зохёол.Б.Б. Барадин «Доржо Банзаров тухай шүлэг», «Ерэнсэй ехэ үбгэн», «Сагай дүрбэн уларил».	1			
5	20-дохи зуун жэлэй 1-дэхи хахадай түрэл буряад уран зохёол.Солбонэ Туяа. «Сэсэгтэ тала», «Город», «Ангар»	1			
6	Классчаа гадуур уншалга.	1			
7-9	Б.Б.Барадинайзохёохы болон эрдэм шэнжэлхэ ажал «Сэнгэ баабай»	3			
10	Холбоо хэлэлгэ хүгжөөлгэ. «Сэнгэ баабай» зохёолго бэшэлгэ.	1	Зохёлго бэшэлгэ.		
11	Ж.Т.Тумунов «Сэсэгма»	1			
12-13	Н.Г.Балдано «Энхэ- Булад баатар»	2			
14	Классчаа гадуур уншалга.	1			
15	Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агуу ехэ дайнай үеын түрэл буряад уран зохёол. Дайнай үеын шүлэглэмэл уран зохёол. Ц.Зарбуев «Нархан» Д.Мадасон «Хабар», «Алта мүнгэнһөө үнэтэй адха хара шорой»	1			
16	Классчаа гадуур уншалга.	1			
17-18	Дайнай үеын үргэлжэлһэн зохёол. Ж.Т.Тумунов «Наранай орохо зүг тээшэ» Ц.Н. Номтоев «Сталинград шадарай агуухэ тулалдаан»(дайнай үеын дэбтэрнүүдһээ	2			

	хэхэгүүд). Д.Д.Хилтухин «Солдадай ном»				
19	Холбоо хэлэлгэ хүгжөөлгэ. Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайн тухай зохёолго бэшэхэ.	1	Зохёлго бэшэлгэ		
20-22	Дайнай үеын зүжэглэмэл уран зохёол.Х.Н.Намсараев «Тайшаагай ташуур»	3			
23-27	Ж.Т.Тумуновай уран зохёол. «Нойrhoо һэриһэн тала»	5			
28-32	Х.ХНамсараев «Үүрэй толон»	5			
33-34	Холбоо хэлэлгэ хүгжөөлгэ.Ж.Тумунов Х.Намсараев хоёрой романууды зэргэсүүлэн, зохёолго бэшэхэ.	2	Зохёлго бэшэлгэ		

№ 2- дохи хахад	Бүлэгүүдэй ба сэдэбэй нэрэнүүд.	Саг.	Шалгалтын янзанууд.	түсэбөөр	фактич
35-39	Ч.Ц.Цыдендамбаевай уран найханай юртэмсэ. «Түрэл нютагһаа холо»				
40	Холбоо хэлэлгэ хүгжөөлгэ.				
41-44	Ч.Ц.Цыдендамбаев. «Холо ойрын түрэлнүүд»				
45-50	А.А.Бальбуравай уран найханай юртэмсэ. «Зэдэлээтэ зэбэнүүд».				
51	Холбоо хэлэлгэ хүгжөөлгэ.				
52-55	Ж.Б.Балданжабоной уран найханай юртэмсэ. «Сэнхир хаданууд»				
56-57	Д.З.Жалсараевай уран найханай юртэмсэ. «Газар дэлхэйн дуунууд».				
58	Класһаа гадуур уншалга.				
59-60	Н.Г.Дамдиновай уран найханай юртэмсэ. «Эсэгийн нэрэ».				
61	Холбоо хэлэлгэ хүгжөөлгэ. «Эсэгийн нэрэ»гһэн поэмээр				

